

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ความต้องการฝึกอบรมอาชีพการเกษตรและเคหกิจเกษตร ของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกรุงเทพมหานคร
นักศึกษา	นายบำรุง ศรีทองใส
รหัสประจำตัว	38063317
ปริญญา	วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาวิชา	ครุศาสตร์เกษตร
พ.ศ.	2542
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิวัฒน์ ศิริวรรณ
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม	อาจารย์วันทนี โชติสกุล อาจารย์ศศิธร จารุสมบัติ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานด้านเศรษฐกิจและสังคมบางประการของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกรุงเทพมหานคร ศึกษาปัญหาการประกอบอาชีพการเกษตรและเคหกิจเกษตร และความต้องการฝึกอบรมการประกอบอาชีพการเกษตร และเคหกิจเกษตรของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกรุงเทพมหานคร ใน 8 ด้าน คือ ด้านการเพาะปลูกพืช ด้านการเลี้ยงสัตว์และการประมง ด้านการแปรรูปผลผลิตการเกษตรและการถนอมอาหาร ด้านการใช้และการบำรุงรักษาเครื่องมือการเกษตร ด้านการประดิษฐ์และการผลิตเพื่อหารายได้พิเศษด้านการตลาดและธุรกิจเกษตร ด้านความรู้ความเข้าใจในการเป็นผู้นำการเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนและการส่งเสริมเผยแพร่ความรู้ต่างๆ แก่ชุมชน และด้านการสงวนและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2541 จำนวน 26 กลุ่ม ทั้งหมด 414 คน กลุ่มตัวอย่าง กำหนดร้อยละ 50 รวม 210 คน ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการจัดลำดับ

ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกรุงเทพมหานครมีอายุเฉลี่ย 48.05 ปี และสมรสแล้ว (ร้อยละ 83.33) นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 78.57) มากกว่าครึ่งมีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (ร้อยละ 61.91) มีรายได้เฉลี่ยจากการเกษตรต่อปีเฉลี่ย 79,652 บาท ส่วนรายได้เฉลี่ยจากเคหกิจเกษตรต่อปีเฉลี่ย 17,913.89 บาท และรายได้เฉลี่ยจากนอกภาคเกษตรต่อปีเฉลี่ย 35,501 บาท

ระยะเวลาการร่วมเป็นสมาชิกเฉลี่ย 9.30 ปี มากกว่าครึ่งมีพื้นที่ใช้ในการทำการเกษตร เป็นของตนเอง (ร้อยละ 53.33) โดยมีพื้นที่เป็นของตนเองเฉลี่ย 9.10 ไร่ มีการเช่าพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 19.20 ไร่ มีพื้นที่ทำการเกษตรโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 3.30 ไร่ อาชีพที่ทำในปัจจุบันส่วนใหญ่ปลูกพืช (ร้อยละ 80.47)

การเพาะปลูกพืช พบว่า ปลูกข้าวร้อยละ 43.20 การปลูกไม้ผล มีการเพาะปลูกมะม่วง (ร้อยละ 13.02) ไม้ดอกไม้ประดับ มีการเพาะปลูกกล้วยไม้และจำปี (ร้อยละ 5.92) และพืชผัก มีการเพาะปลูกกะเพรา (ร้อยละ 7.69) การเลี้ยงสัตว์และการประมง พบว่า การเลี้ยงสัตว์มีการเลี้ยงโคเนื้อ (ร้อยละ 13.11) และการประมงมากกว่าครึ่งมีการเลี้ยงปลานิล (ร้อยละ 70.49) การแปรรูปผลผลิตและการถนอมอาหาร พบว่า มีการผลิตชิงคองมากที่สุด (ร้อยละ 28.27) รองลงมา คือ ผลไม้กวน ขนมหวาน กล้วยตาก น้ำส้มคั้น กระหรีบ และวุ้นกระทิ (ร้อยละ 21.21, 18.18, 18.18, 12.12, 9.09, 9.09 และ 6.06) ตามลำดับ การประดิษฐ์และการผลิตเพื่อหารายได้ พบว่า มีการเย็บผ้ามากที่สุด (ร้อยละ 33.33) รองลงมาคือ การผลิตแชมพู, การผลิตกระเป๋าจาก ผักตบชวา, การผลิตน้ำยาล้างจาน และการผลิตดอกไม้ประดิษฐ์ (ร้อยละ 22.22, 16.67, 11.11 และ 11.11) ตามลำดับ ส่วนการประกอบอาชีพอื่นๆ พบว่า มีอาชีพค้าขายของชำมากที่สุด (ร้อยละ 41.67) รองลงมาคือ รับจ้างทั่วไป และขายอาหาร (ร้อยละ 33.33 และ 25.00) ตามลำดับ

ปัญหาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพการเกษตรและเคหกิจเกษตรของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มอาชีพเพาะปลูกพืช ระบุว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมากเกินกว่าครึ่ง ได้แก่ ดินเสื่อมคุณภาพ (ร้อยละ 52.66) ปุ๋ยเคมีราคาแพง (ร้อยละ 65.68) ขาดความรู้ในการกำจัดศัตรูพืช (ร้อยละ 50.89) ขาดความรู้ในการเก็บรักษาผลผลิต (ร้อยละ 51.48) ขาดเจ้าหน้าที่ส่งเสริม (ร้อยละ 66.86) แหล่งข้อมูลวิชาการ (ร้อยละ 65.09) และศัตรูพืชระบาด (ร้อยละ 59.17) กลุ่มอาชีพการเลี้ยงสัตว์และการประมง ระบุว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมากเกินกว่าครึ่ง ได้แก่ อาหารสัตว์มีราคาแพง (ร้อยละ 62.30) และปัญหาเกี่ยวกับโรคและการสุขาภิบาล พบว่า ขาดแหล่งที่ปรึกษา (ร้อยละ 67.21) ขาดความรู้ (ร้อยละ 62.30) ขาดยาป้องกันและกำจัด (ร้อยละ 57.38) และปัญหาโรคระบาด (ร้อยละ 55.74) กลุ่มอาชีพแปรรูปผลผลิตการเกษตรและการถนอมอาหาร ระบุว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมากเกินกว่าครึ่ง ได้แก่ วัตถุดิบราคาแพง (ร้อยละ 57.58) ขาดเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (ร้อยละ 81.82) และขาดแหล่งข้อมูล (ร้อยละ 72.73) กลุ่มอาชีพประดิษฐ์และการผลิตเพื่อหารายได้ ระบุว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมากเกินกว่าครึ่ง ได้แก่ ขาดเจ้าหน้าที่ส่งเสริม (ร้อยละ 88.89) และขาดแหล่งข้อมูล (ร้อยละ 77.78) และปัญหาด้านการตลาดและการธุรกิจการเกษตร ระบุว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมากเกินกว่าครึ่ง ได้แก่ ขาดการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ร้อยละ 74.76) ขาดข้อมูลราคาสินค้า (ร้อยละ 72.85) และขาดความรู้ในการจัด

การ (ร้อยละ 72.39)

ความต้องการฝึกอบรมอาชีพการเกษตรและเคหกิจเกษตรของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มอาชีพเพาะปลูกพืช ระบุว่ามีความต้องการอยู่ในระดับมากเกินกว่าครึ่ง ได้แก่ การคัดเลือกพันธุ์ (ร้อยละ 52.66) การเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ (ร้อยละ 52.66) การเตรียมดิน (ร้อยละ 51.48) และการใช้ปุ๋ยอย่างถูกสูตรและถูกวิธี (ร้อยละ 52.07) การใช้สารเคมีให้ถูกต้องและปลอดภัย (ร้อยละ 50.29) กลุ่มอาชีพเลี้ยงสัตว์และการประมง ระบุว่ามีความต้องการอยู่ในระดับมากเกินกว่าครึ่ง ได้แก่ พันธุ์สัตว์น้ำ (ร้อยละ 59.02) อาหารและการให้อาหารสัตว์น้ำ (ร้อยละ 62.30) การป้องกันโรคและการสุขภาพสัตว์น้ำ (ร้อยละ 60.66) และการพัฒนาฝีมือแรงงานด้านการเลี้ยงสัตว์น้ำ (ร้อยละ 59.02)

ส่วนความต้องการด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมอาชีพการเกษตรและเคหกิจเกษตรของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่า ระยะเวลาที่สะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรมมากที่สุด คือ 2 วัน (ร้อยละ 38.10) วันที่สะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรมมากที่สุด คือ ทุกวัน (ร้อยละ 39.05) ช่วงเดือนที่สะดวกที่สุดในการเข้ารับการฝึกอบรม คือ เดือนเมษายน (ร้อยละ 85.71) บริการที่ควรจัดขณะทำการฝึกอบรมที่ต้องการมากที่สุด คือ เอกสารประกอบคำบรรยาย (ร้อยละ 89.05) การฝึกอบรมต้องการให้นันทฤษฎีและปฏิบัติ (ร้อยละ 87.62) สถานที่ในการจัดฝึกอบรม ต้องการให้จัดที่บ้านของสมาชิกมากที่สุด (ร้อยละ 76.19) ส่วนเหตุผลที่ต้องการฝึกอบรมมากที่สุดคือ ต้องการความรู้เพิ่มเติม (ร้อยละ 93.33)

จากผลของการวิจัย นำมาซึ่งข้อเสนอแนะต่อกรมส่งเสริมการเกษตรและสำนักงานเกษตรเขตต่างๆ ควรสนับสนุนในการเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตร และเพิ่มขวัญกำลังใจในการทำงาน จัดหาพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และปุ๋ยราคาถูกเพื่อจำหน่ายให้แก่สมาชิกแม่บ้านเกษตรกร ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐและเอกชนเพื่อให้จัดสรรเงินอุดหนุนเบี้ยดำให้แก่สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร สนับสนุนการสำรวจปัญหาการประกอบอาชีพและความต้องการฝึกอบรมอาชีพการเกษตรและเคหกิจเกษตรอย่างสม่ำเสมอ การจัดฝึกอบรมควรจัดหลักสูตรที่สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสามารถนำไปปฏิบัติได้ทันที สนับสนุนการจัดเอกสารประกอบคำบรรยาย น้ำดื่ม อาหารและการทัศนศึกษาดูงาน ในการจัดฝึกอบรม

ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตร ควรสำรวจปัญหาการประกอบอาชีพ และความต้องการฝึกอบรมอาชีพการเกษตรและเคหกิจเกษตรอย่างสม่ำเสมอ ควรเสียสละเวลาในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น เพราะจำนวนเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอกับจำนวนของผู้รับบริการ